

ZÁHORSKÁ KRONIKA čís. 6.

*Vychází
v Soběchlebsk.*

POHÁDKY A POVĚSTI ZE ZÁBORÍ

sbírá

P. František Příkryl.

Cena 10 kr.

P. FRANTIŠEK PŘIKRYL,
kooperátor v Soběchlebsk u Lípníka (Morava).

princezně z huby had a plazil se k Janovi. Vojtěch přiskočil, uříznul mu hlavu a uschoval. Had vsoukal se bez hlavy zpět a za půl hodiny vylezl druhý na ženicha, aby ho uřkl. Vojtěch mu podobně udělal, i třetímu. Princezna nevěděla o ničem. Ženich skoro vstal, modlil se, až princezna se probudila a ptal se Vojtěcha, co vyzkoumal. Nechtěl říci, až po časi. Když král spatřil Jeníka zdravého, měl velkou radost, pozval poddané a ustrojil slavné hody. Ale Vojtěch napomínal, aby za to Pánu Bohu děkovali každodenně.

Za krátký čas řekl Vojtěch: „Milé Jeníku, pojed' se své manželkó pro své rodiče, aby vám požehnali, co by se vám dobře vedlo na zemi“.

Král je vypravil na dalekou cestu a když přijeli v lese na louku, kázal Vojtěch zastavit a mladým manželům, aby ho následovali k potoku. Janovi obvázal šátkem oči a princezně domlóval, aby se nebála že se jí nic nestane a vytřepal z ní hady na trávník. Ona to spatřila, ale Jan nic. Přidělal hadům hlavy a když si Jan šátek z očí strhl pravil: „To só ti davičí. Jene, já su ten, co mu měli natlouct pro dluhy, že sem nezaplatil. Za tvé dobré jednání sem se ti odměnil a udělal králem“. Rozloučil se s nimi a ztratil se. Oni se šťastně navrátili ke králi a žili blaženě.

Zerzaví lidé.

Jeden sedlák měl hodného syna Josefa a když umíral napomínal ho, aby se vyhýbal zerzavých lidí: „S pánama se nesud, nevysódiš; s knézama se nevod, nevyhostíš; se špatná ženská se nevod, ta nemá cti, ani jinému nedá. Buď pokorné a pokoje milovné; výsosti utíká, ustup staršímu, odpuť mladšímu, s rovnými sobě dobře se snášé. Čiň věci své, neodkládé. Slyš mnoho a mluv málo. Tajné věci podrž u sebe, často se modli, trpělivosti zvyké a pamatuj na smrt.“

Otce pochoval a dobře se choval. Matka mu namluvila, aby si hledal nevěstu, že je už stará: „Na cizý lidi se neskládé, přišil bys o všecko.“ Josef nabral peněz a vydal se na cestu. Když vycházel z domu připoměla mu matka, aby staré cesty nezavrhoval, nehleděl na krásu, která do času, ale na dobrý srdce. Děvče pozná po řeči, jak ptáka po péro.—

Josef šel za hory a k poledni zastavil se v hospodě u cesty, aby poobědval. Hostinský mu předložil polévky a ptal se ho při jídle, jak mu chutná. „Ach, pane, ve-

lice“, — odpověděl — „každé střebnutí za zlatku“. Na odchodu ptal se, co je dlužen. „Dyť sám's řekl, že každé střebnutí za zlatku, tož třicet zlatých.“ Josef se lekl, hostinské byl zerzavý, ale zaplatil a šil. Cestou si pomyslíl: — „Ten mě dostal!“ Až zašel hodný kus cesty potkal důstojníka na koni. Josef se ho lekl, že byl zerzavý, dal se do polí a utékal k lesu. Důstojník maje ho zlodějem pustil se za ním a brzy ho dohnal. „Co utíkáš, ukradl's cosi?“ — obořil se na Josefa. „Nic sem neukradl, pane, bojím se lidí zerzavých“. Přiznal se, co se mu v hospodě stalo. Důstojník se s ním vrátil k hospodě, uderil zlostně na hostinského, že mu peníze vrátil a pravil Josefovi: „Nevěř, že všeci lidé zerzavý jsou zlí“. —

Potěšen ubíral se dál, až došel v lesi na rozcestí; v pravo nová pohodlná silnice a v levo stará blativá a nerovná. Aby dle napomenutí matčina jednal, dal se starou cestou a v úžlabině sklouzl do bláta a na botě se mu cosi těžkého zavěsilo. „Co to?“ — myslil si a vytáhl opasek plný dukátů. Opásal si ho, přišel k hospodě a zůstal tam noclehem. Že měl hospodský černé vlasy, dal mu peníze uschovat. Rozprávěli dlouho do noci. Josef unaven odešel ulehnout. Vykázali mu světnici. Než si ulehnul, poklekl, pomodlil se a zpíval píseň, kterou se od rodičů naučil:

„Kdož ochranu Nejvyššího vzývá,
ten ve stínu Všemohoucího odpočívá;
Proto já říkám Pánu

každým časem v důvěrnosti:

Tys hradem mým, Tys mou ochranou.
Já na tobě mám dosti. — — —“

Ulehl a usnul. Hospodský domluvil se se ženou, že ho pro ty peníze zabije. Vzal dlouhý nůž, otevřel dvéře a lekem se vrátil, nebo byla ozářena; nechali ho v pokoji, ale divili se tomu světlu.

Ráno se měli kolem něho, aby u nich ještě ostal přes noc a chtěli ho zabit. Zase se to opakovalo; ale zdrželi ho i na třetí noc, dali mu mnoho dobrého vína, aby se opil. Na třetí noc, že měl těžkou hlavu, vyzpíval jen půl písničky a když hospodský vstoupil k němu, aby ho zabil, viděl jen půl světlice osvětlené. Přišel naň strach a utekl.

Ráno se Josefovi přiznali a ptali se proč je v noci světlo kolem něho. On ale nevěděl o ničem, jen pravil, že se modlí vroucně k Nejsv. Trojici tou písní, co ho maminka naučila, že se mu nic zlého nestane a za duše v očištění, že ho budou opatrovat, dali mu peníze zpět. V hospodě ho pozoroval žebrák a pravil mu, že ví o hodné ale chudobné nevěstě. Je zbožná a každý den ju vidí v kostele, stará se přes den o svou matku a je krásná. Josef ju spatřil a že se mu zalíbila, dovedl ju ke své matece jako nevěstu svou a měli se velmi dobře.

Benešovo lože.

Byl jeden sedlák, často formaněl a býval málo doma. Jednou jel daleko, trápila ho žízeň, přijel k plítké studánce a chtěl se napít. Leh si na zem, pil a cosi ho chytlo za jazyk a nechtělo ho pustit až slébi, o čem doma neví. Když to připověděl, vyskočil ze studánky černý Kuba, naříznul mu prst, namočil v krvi péro a přinutil ho k podpisu na cedulku. Přiřda domů zvěděl, že se mu narodil chlapec a plakal velice, že přijde do pekla, Ženě nic nerikal a byl vždy smutný. Chlapec růstl a byl chytré, ve škole činil velké pokroky a když ho lidé chválili pro zvedenost, zaplakal vždy nad ním otec. Žena se tomu divila, ale až měl chlapec patnáct let, pověděl oběma, co udělal. Chlapec se tomu usmál a pravil, že si sám donese zápis z pekla. Marně ho rodičové zdržovali, šil. Cesta ho vedla pustým lesem a za soumraku uviděl chaloupku a na ní osvětlená okénka. Vešel, stařena ho vitala a když prosil o noclech, pravila: „Milé synku, ráda bych ti to udělala, ale můj muž je zbojník, zabije tě, on jí lidské maso, na tobě by si pochutnal“. Ale on jí řekl: „Kde půdu?

V lesi só vlci a medvědi, nech se se mnó stane vůle Boží a mě chrání anděl strážný jak mladého Tobiáša!“ Sedl si na lavu, stařena topila a v té přišel fósatý Beneš domů.

„Co tu pohledáváš pěkné mládenečku?“
— pravil přívětivě.

„Jdu do pekla!“

„Co tam budeš dělat, dyť se pekla každé bojíš!“

„Já su peklu zapsané, jdu si tam pro cedulku.“

Dyž do pekla, opté se tam na Benešovo lože!“

„Móže stařéčku!“

„A až se navrátíš z pekla, řekni mi to, nic ti neudělám“. Mládenec mu slébil, povečeřili chléb s mlékem a po dobrém odpočinku dali mu podobné k snídání, a on kráčel dál celý den lesem, až přišel k druhé chalópe. V té béval staré póstevník, přijal ho mile, dal se mu najest a ptal se kde de?

„Do pekla!“ „A co tam?“ Mládenec mu vše vypověděl. Póstevník mu řekl: „Milé synu, moc vystojíš, než tam dondeš. Lesi poslechneš, dobrě se mět budeš, nic zlyho se ti nestane. Pudeš za lesem do kostela, nabereš si tam svécené vody a kropáč s klási a já ti ukážu cestu do pekla.“

Ráno šli spolu do kostela, vyptali po službách Božích věci a šli zase k lesu. Tam

uřezal póstevník šéповý prut, co uroste do roku, šlahl do země a ukázaly se jim schody do pekla.

„Tam je peklo“, pravil póstevník, „neboj se, krop svécené vodó, čertí se jí víc bójjíó než ohňa a vynuť si zápis.“

Mládenec sestoupil do pekla, viděl lidi v ohni naříkat na sebe, na lidi a na čerty. V tom přiběhne k němu jeden a řekl: „Co ty tu, chceš za živa do ohňa?“ Mládenec ho kropil S boku na bok, že se divně krivil a křičel: „Co chceš, ať ti učiním?“

„Já cheu cedulku, co otec dal jednomu, jak pil u studánky.“

„Tu ti račí dám, než bys nás páčil, máme dost svojího ohňa“.

Ihned mu donesl cedulku a prosil ho, aby odešil.

„Nepudu, až mě ukážeš Benešovo lože“.

„Máš dost“, odpověděl čert, „nepté se dál, než tě roztrháme“.

Mládenec kropil čerty, ti se lekli a hned, ho vedli k železnému ložu, v něm samý nůž a kosíř ohnivý. „Na to ho položéme a temato palicama ho umlátíme až se přeřeže na kuse, ty spadnú pod tím ložem do potoka a zas bude celý chlap. Toho zas dáme na lože a tak ho budeme trápit na věky“. Mládenec viděl nedaleko na stěně hodiny a pořád klepaly: „Dycky, nikdy!“ . . . „Co to znamená?“ ptal se čerta.

„To znamená: Dycky tu mosíme byt a nikdy nevindeme. To je strašné pro nás“.

I napadlo mládenci, aby se optal na Lucifera, co Adama svedl. Čerti se hměvem obrátili, ale on jich kropil, až mu ho ukázali. Viděl ho svázaného, rohy uražené i nohy a šklebil se bolestně. Druzí čerti mu nadávali, že dyby ne něho, dycky by byli v nebi, že je svedl k hříchu.

Když se na všecko podíval, hnali ho čerti z pekla ven, ale on je kropil, že vyše bez pohromy. Byl rád, že se neudusil. Svěcená voda ho zachránila. Jak opustil peklo, zem se zavřela a mládenec přišel k poustevníkovi. Ten mu pravil: „Vítám tě, mládenče, zdráv jsi se navrátil?“

„Zdravý stařečku, ale hlava bolí a zemdený su.“

V poustevně si odpočinul, posilnil, a poustevník doprovázeje ho kus cesty pravil: „Až dojdeš k Benešovi, všecko mu vylož, jak ho budó trápit. Ten už moc lidu pobil. Lesi se pohne a obrátí, tož mu porad, aby vzal hůl, co s nó prvního člověka zabil, tó zapichl do země a u ní kleča, aby pokání činil až do smrti.“ Rozloučili se a mládenec šil cestou dál. Beneš ho již čekal a měl radost, že se vrátil. Jak mu mládenec vyložil, co ho po smrti čeká, zbledl, trásl se a plakal. Mládenec ho těšil: „Neplač, stařečku, budeš li pokání činit, almužny

dávat a chudé lidi živit, odpustí se ti. Šli do chalópky, Beneš vyhledal hůl, kterou zabil prvního člověka, — byla z jabloně, — šli na kopec a tam ju mládenec zarazil do země řka: „U této holi kleč a budeš pokání činit a až se ujme, vyžene haluze, pokvete a ovoce donese, potom budeš mět odpuščeno“. Rozloučil se s ním a došel dom, rodiče měli radost, že úpis donesl a trnuli strachem, když vyprávěl, co zkusil. Po té je prosil, aby mu vyhověli prosbu. Otec řekl: „Milé synu, všecko ti uděláme, co chceš.“

„Tož já puđu do škol a stanu se knězem.“

Rodiči svolili a stal se z něho horlivý kněz a rád kázal o prozřetelnosti Boží, že na milosrdenství Nejvyššího nemá se nikdo spoléhat, lesi Pán Bůh milosti nedá. Lidé ho milovali a sestárnul. Jak měl 90 let, šel se svým sluhou přes ty hory a useďnul k odpočinku na peň. Služebník běhal po lesi a přišel k velké jabloni, na ní plno ovoce a pod ní kopence obrostlý mechem. Divil se, že v lesi tak krásná jabloň urostla a chtěl natrhat jablek. Jak natáhl ruku, slyší hlas: „Netrhé, nesadil’s!“ „Co to? Žádného tu nevidím!“ myslil sluha a chtěl zase trhat. V tom slyší mocnější hlas: „Nech trhá, kdo nasadil!“ Odskočil strachem, běžel ke knězovi a dovedl ho ke stromu. Jak ho uhlídal, vzpoměl si na Beneše, že mu zde dávno už zarazil hůl do země.

Tu slyší hlas: „Ty sadil's, ty trhé!“ Jak jedno jabko utrhl, všechny spadly a jak ho rozlólpl, všechny se rozlólply a z každého vylétěla holubička do nebe. Z kopence vyšel bílý duch, poděkoval za vysvobození a ztratil se. Když kopence rozkopali, našli tam kosti a pochovali je na hřbitov.

Duch u Nov. Jičína.

Mezi Jičínama je dědina. Tam učil jeden otec syna orat. Syn oral, otec hleděl, a jak zajel od něho, cosi otce chytlo a odnášelo do povětří. On křičel na jméno Boží, že nevěděl, kam ho to nese, do pekla či do nebe. Jak letěl byl obrácen žádama vzhůru a viděl pod sebou dědiny, města, hory, řeky a moře. Jak letěl přes moře ustavičně se modlil, až přeletěli mezi černochy, tam se to s ním točilo nad hradem a usedlo na paláci. Jenom zaslechl hlas: „Neboj se, nic se ti nestane“. Neviděl nic, stál na rovné střeše. „Kde su, co se bude se mnó díť“ — pomyslil si. Šel po schodech do velké síně pokryté koberci a v té přiběhl černý sluha, tvář se mu svítila, oči též, a měl bílé zuby. Na hlavě měl červenou čepicu se zlatým štrápcem, na nohách střevíce s přaskama, žluté gatě a zelené kazajku. Šel k němu, vzal za ruku a vedl do krásné komnaty, kde seděl vystrojený pán na pohovce, celý černý. Přišla paní, také černá, počali s ním mluvit, ale on jim nerozuměl. Začali německy, tomu trochu rozuměl, potom moravsky. Což byl velice

rád, dyž slyšel svoju řeč. Jak vyšli ven, ptal se služebníka: „Pro jakó příčinu a kdo ho sem doved?“

„Nic zlýho, neboj se, ten pán je náš král, má rád ve svojím městě bílé lidi, že si je poručil donést. Dá ti v městě dům, který chceš a ženskó, kerá se ti líbí, „aby se's tu oženil a ostal“.

„Ó, to ste se zmélili“ — odvětil rozhorleně — „já su katolický křesťan, mám ženu, aj děti. My se nesmíme ženit, dokud jeden neumře. Taky se neožením“.

Lahodili mu jídlem a pitím, vína vždy hojnost a dobře se měl, ale netěšilo ho nic; lepší doma zemáky s kyškó. Po obědě zavedli ho do pěkné zahrady, kde se procházely mladý žensky, ale černy. Měly se kolem něho, aby si je zalébil. On ale smutně na ně hleděl. Áji do pokoja za ním přicházely, vystrojené, ve vlasech perly, na krku granátky a lahodily mu. Pomyslíl si, že dyby byl svobodný, že by si ich nezamiloval. Modlíl s k sv. Janu Nep., aby ho uchránil od časné hanby a svou ženu s dětmi spatřil. Byl tam rok. Dyž s ním nic nemohli spravit, zavedl ho sluha jednou do zahrady a v té ho cosi chytlo, odnéšlo povětrím a postavilo na tom místě, kde ho to vzalo. Syn tam zase oral. Doma o něm nevěděli, žena nosila na mše sv., aby se vrátil, je-li živé a s dětma se zaň často modlíla. Jak k němu syn dooral, poznal otce, objal ho, zavlakoval pluh a jeli dom. Doma se radovali, že se ve zdraví shledali.

Paní vepřem.

V jednom městě byl bohatý měšťan, měl zlou ženu a žádnému nedávala almužnu, ale všechno co zbylo, dávala vepřovi. Měla dívku z chudých rodičů, která měla s lidmi útrpnost. Bylo ji líto pokrmů dávatí vepřům a co paní nevěděla, nosila je nájemníci v domě, chudé vdově a jejím dětem. I jiné si pozvala a ze svého jim dávala almužnu. Po časi zlá paní umřela. Jednou se šel pán podívat na vepře a divil se, že jsou chudí, zavolal děvečku a domlůval zlostně, že zle poklózá. Dokud paní žila, že byli tlustí a že včil chudli. Dívka řekla: „Ach milé pane! Sama se tomu dívím. Dyž jim pokrm do koryta vyleju, vyleze tam ze zadku stárá černá sviňa a všechno jim sežere“.

„Až jim poneseš — odvětil — řekni mi, já ju zastřelím!“

Jak došel čas, šel s dívkou k chlivu. Když nalivala do koryta, honila pryč ostatní černá sviňa. Pán namířil a pravil: „Obludo, mosím tě zastřelit!“ V té poznal, že to jeho paní, lekl se a řekl: „Ach ty si to, proč to jíš, to je hrozná!“

„Milý muži“ — odpověděla — „že sem vepřom všecko dávala a chudobným neprála, mosím po smrti s něma hlad zahánět“.

„A je ti pomoci?“

„Je! Ta dívka má na věčnosti plné stoly, až z nich padá. Dyby mě enem jeden dala, pomohla by mě“.

Dívka stála a slyšela všecko. „Dáš jí jeden?“ ptal se pán.

„Dám jí všecky, lebo já pro ňu hospodařila z jejího, že jí to bude dobrý na věčnosti!“

Pověděla všecko pánovi, že ty jídla nedávala vepřom, ale chudým, vdovám a sirotkům, aby se za paní modlily, že to bylo z jejího. Pán dívku pochválil. V té spatřili obá paní celou bílou a pravila: Dyby jí nebylo, věčně bych byla zatracená“, a zmizela.

Pán pojal děvečku za ženu a poručil, aby všeckým vládla, jak chce a rozdávala dle vůle, co by jemu a sobě stůl přichystala na věčnosti.

Kupec císařem.

Byl jeden kupec, měl jednoho syna a když se narodil, nechali mu číst planétu, že má sejít ze světa náhló smrtó. Jak otec ochořel a syn dorostl, poslal ho do daleké zemi nakoupit zboží. Matka měla oň strach, že umře náhló smrtó. Hned od maličkosti naučila ho zbožnosti a modlitbě. Přijel na ostrov do velikého města, nakoupil zboží, naložil a šel si prohlédnout město. Na náměstí viděl na lavici člověka, nehébal se a druzí ho chtěli holama bit. Přistoupil blíž a ptá se: „Co udělal ten člověk?“

„To v našem městě zvyk“ — odpověděl jeden — „dyž někdo umře a nezaplatí, že mu věřiteli nabijó“.

Tázal se, kolik je dlužen, zaplatil a nechal ho pochovat. Když mu služebníci domlouvali, co otec řekne, pravil: „Za zemřelé máme dluhy platit a za ně se modlit, že se nám to nahradí“.

Přijeli do jiného města, nakoupili a spatřili na lešení černě zahalenó dámu, jak ju prodávali. Bylo na ní vidět, že není sprostá ženská. Mladý kupec se ptál: „Co se má

s ní dítě?“ Jeden fósáč odpověděl: „Vyvedli jsme ju na trh, kdo má peněz, může si ju kópit“. Koupil a vzal ji sebou do korábu, poručil sluhovi, aby ju opatroval. Brali se po té dom. Otec rozhněvaný vyhnal syna i s nó. Syn vzal ju za ruku, těšil, že se nestratijó a zavedl ju k bratru otcovu, který neměl děti. Stréček je přijal vlídně a dyž uslyšel, co se stalo řekl: „Šak možěš u mě byt a se oženit.“ Ona ale nechtěla se priznat, odkud je, až pré po časi. Vystrojil jim svatbu a byli u něho. Po svatbě prosila nevěsta, aby jí dali náčení k malování, že udělá obraz a tři dny o samotě ponechali ve světnici. Za tři dni zavolala ženicha, dala mu svůj krásný obraz, všeci se sběhli, chválili prácu a divili se. Po té napsala list, zapečetila a dala svému ženichu, aby obraz a list donesl do daleké zemi císaři. Vydal se hned na cestu a došel po té k velikému městu, odkud vyjížděl krásný vůz. „Kdo to jede?“ ptál se člověka,

„To je náš císař!“

Smekl klobók, uklonil se, až vůz přijížděl a ukazoval psaní. Císař sestoupil z vozu, přijal psaní. Jak ho přečetl, rozbalil obraz a odvezel mladého kupce zpátky do paláce. Tam se ho ptal, jak k tomu obrazu přišel? Když uslyšel, co se stalo zvolal: „To je moja céra!“ Kupce objal, přijal za zeté a spoluvladaře a hned se vypravili pro ňu. To bylo shonu, jak dojel do toho města! Lidé se sbíhali a divili se té vzácné

návštěvě. Princezna oknem poznala otce, vyběhla z domu a vítali se.

Po krátkém pobytu odejel císař se svými dom.

* * *

Císař si oblíbil jednoho ze svého komonstva a ten se velice o princeznu ucházel, ale on se jí nelébil. Že bylo město u moře, zajeli si často na projíždku v lodici. Jak byli jednou daleko od břehu, nutil ju, aby ho chtěla, že ju jinak utopí. Ona ho velice prosila, aby jí daroval život, ale jeho, že nechce. V té uviděl koráb mořských zlodějů, daroval ji život, ale musela přísáhat, že naň nepoví. Zajel s nó ke korábu a prodal ju lupičům. Ti ju v tom městě prodali na lešeň. Včil by ráda otcí pověděla, jak se to stalo, ale nechtěla zrušit přísahy. Jak se vrátila, měl ten nešlechovník zlost, že už jeho nebude a přemýšlel, co by jim udělal. Jednou přemluvil jejího muže, aby s ním jel na moře a když byli daleko, vhodil ho do moře a ujel. Že uměl dobře plovat, držel se dlouho na vodě, až ho chytl velký pták, unesl na pustý ostrov a tam ho živil celý rok. Za rok promluvil k němu: „Tvoja manželka bude mít zítra svatbu, zanesu tě zpátky“. Zaletěl s ním až k městu, postavil ho u cesty, kudy právě jela princezna s otcem. Hned ho poznala, a radovala se, že se navrátil. Pták proměnil se v člověka a řekl: „Proč mlčíš, vzácná paní. Nucená

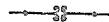
přísaha neváže!“ A jejímu manželi řekl: „Já su ten, co's za mě dluhy zaplatil, jinak bych se dlouho trápil v očistech. Odměnil sem se ti, že sem tě uchránil od náhlé smrti“.

Když to dopověděl, proměnil se v bílou holubičku a odletěl. Oba se přiznali císaři, který nechal nešlechtníka roztrhat čtyřmi voly.

Had na loukovském pastvisku.

Na pastvisku u Loukova stála hruška a nedaleko spával v díře veliký had, že se každý bál přiblížit. Byla slíbena velká odměna, kdo ho zastřelí. Jeden mládenec zarazil do země hůl, omotal slámou a udělal z toho chlapa. Sám vylezl na hrušku a mířil flintou k usmolené díře, než vyleze had, který hubil srny a zajíce. Had se vysókal, omotal se mžíkem kolem slaměného chlapa a jak poznal, že je to prázdné, zdvihl hlavu. Mládenec střelil a chybil. Had postřelený švihl sebou k hrušce a lezl vzhůru. Mládenec mu přetl tesákem hlavu, že se plazil zpátky k díře a vsókal se do ní. Za krátko šel z ní smrad, pohůnci ju zaházeli kamením, ale dobytek se tam nepásl.

Sudič.

Byl jeden král, žil se svou manželkou v lásce, ale neměli žádných dětí. Shromáždil jednou k sobě všechny hvězdáře, čarodějníky a hadače a tázal se jich, jestli by dostal dědiče trůnu — syna. Jeden radil, aby jeho manželka snědla zlatou rybu. Rozkázal po celém království všem rybářům, aby ve všech rybnících, jezerech a řekách ryby lovili. Komu se podaří chytit zlatou rybu, aby ji donesl k němu.

Rybáři přelovili všecko, ale zlatou rybu nechytili. Když se královští rybáři jednou vraceli z lovu, šli přes most a pod ním viděli neznámého muže vytahovat z řeky zlatou rybu a prosili, aby ji prodal. On jim odpověděl, že ji neprodá, ale daruje královně, pod tou podmínkou, co by z ryby žáden nejedl kromě ní.

Donesl ji do královské kuchyně, král ji dal připravit s rozkazem, aby z toho pokrmu žáden nejedl. Kuchařka si pomyslíla: „Už tolik roků tu slózám a dycky jsem ochutnávala každé jídlo a z tohoto bych neměla?“ — Okusila též.

Královna jedla rybu a nechala kousek na talíři. Služka, když uklízela, snědla ho. Do roku měla královna prince, kuchařka chlapce a služka též, říkali tomuto Sudič.

Když princ odrostl, dal jemu král peněz a poslal ho na zkušenou do světa s jeho vrstevníkem po kuchařce, který mu byl komorníkem. Jak odjeli, tesknil po nich Sudič, ač mu nic dobrého nedělali a prosil, aby směl za nimi. Král dovolil, posadili ho na starou herku, dali kus chleba a posmívali se mu. Když z hradu vyjel, padl kůň několikrát slabotou, že ho vedl za úzdu pěšky dál. —

Princ se svým komorníkem žili vesele, v každém městě hodovali a dlouho se zdrželi, že je jednou Sudič dohnal. Smáli se jemu a starému koni, haňbíce se za něho, ale odehnat se nedal a jel s nimi. Za městem mu ujeli a ztratili se v lese a na palouku se uložili k občerstvení. Sudič spěchal za nimi co mohl, ale marné. Tu promluvil kůň: „Nepomůžeš si jinak, než dyž mě setneš hlavu.“ Sudič seskočil, napráhl mečem a rázem utal koni hlavu. Radostí strnul, když před ním stál překrásný kůň, bohatě osedlaný. Sedl naň a brzy dohonil prince s komorníkem.

Chválili jeho koně, divili se Sudičovi a dali mu občerstvení. Pak jeli dál pustým lesem, který neměl konce. Jeli už třetí den, jídla nebylo, hlad je trápil a nevěděli kde jsou. Jak nastal večer, bylo jim úzko. Co vůl? Uradili se, aby jeden z nich vylezl

na vysoký strom, neuvidí-li světlo. Když se oba vymlouvali, vylezl Sudič na vysoký dub, spatřil nedaleko zámek osvětlený a shodil v tu stranu čepici, aby nezbloudili.

Slézli z koní a houštím se namáhavě prosekávali mečem, až došli k zámku otevřenému. Vjeli na dvůr, koně opatřili ve stáji a nikde živé duše nespatriili. V jedné světnici našli prostěreno pro tři osoby a že se dlouho nikdo nehlásil, pustili se do jídla. Po jídle šel Sudič pohlédnout na koně a viděl je dobře opatřené neznámou rukou, ale brána zamknutá, že byli jako v pasti. Sudič se vrátil do stáje a jeho kůň mu pravil, že jsou v moci zlé čaroděnice, aby se tři noci bedlivě střežili.

Sudič se vrátil, oznámil to princovi a dohodli se, že po pořádku budou držet noční hlídku. První noc hlídal princ, ale k půlnoci usnul tvrdě na nádvoří. Před půlnocí vstal Sudič, sešel k němu a našel ho spícího. Postavil se k němu na stráž. Jak dvanáctá odbila, připlazil se k němu ohyzdný drak, z tlamy sršel ohněm. Sudič se naň vrhl, sřal mu hlavu, ale hned měl čtyři nové, kterými se naň sápal; i ty mu pozutínal, že se celý dvůr jedem zalil, a musel prince odtáhnouti, aby se v něm neutopil. Marně mu ráno domlouval, že tak špatně hlídal.

Druhé noci hlídal komorník, usedl na dvoře a usnul. Sudič k jedenácté našel ho v tvrdém spánku a hlídal za něho. O půlnoci připlazil se ještě větší drak osmihlavý

a počal na něho ohněm dorážet. Sudič se statně bránil, ale když jednu hlavu uřal, dvě jiné mu naskočili, že omdlával. Tu přiběhl jeho kůň a rozdupal draka kopyty.

Třetí noci hlídal Sudič. Bylo mu smutno, bál se; šel se poradit svého koně, ale našel stáj železem zavřený. Kůň ale domlouval, aby se nebál, že mu pomůže, až bude zle. K dvanácté připlazil se na dvůr dvanáctihlavý velký drak, ohnivými metlami šlahal po Sudičovi. Zmužile se mu opřel, mečem utínal hlavy, ale nové ustavičně naskakovaly, že už málomyslněl. V boji neprudším, rozbil jeho kůň dvéře, skočil na draka a drtil ho podkovami, že se svíjel. V té mu rázem uřal Sudič všech dvanáct hlav a bylo po něm.

Když Sudič si odpočinul, promluvil k němu jeho kůň taktó: „Zítřa se vydáte na další cestu a když vás některého bude hlad, žízeň, neb spánek přemáhat a vy ke studánce neb stromu přijedete, tak to jenom přežehnejte. Cestu vám zastoupí trní, posekejte a složte do otýpek a naložte na koně, na mě nejméně, abys rychle ujel.“

Druhého dne sama se jim brána zámecká otevřela a na cestě přijeli ke hrušce obsypané ovocem. Princ jel ke stromu a chtěl ovoce trhat. Na radu Sudičovu strom přežehnal a ten se ihned rozlil ve smolu. Prince hlad pominul. Na další cestě přijeli ke studánce, komorníka trápila žízeň a chtěl se napít. Přežehnal ji a rozlila se v smolu a jeho žízeň pominula. Slunce páliło k udu-

šení, na Sudiče přicházel spánek a prosil prince, aby si ho nechali odpočinout ve stínu chladivém košatého stromu, k němuž přijeli. Sudič strom přezehlal a ihned se rozlil ve smolu. Hruška, studánka a ten strom byli tři dcery čaroděnice ze zámku a chtěla tyto tři za muže ulovit pro ně. Ze se jí to nepodařilo, zuřila, přísáhala jim pomstu, sedla na pometlo a pustila se za nimi.

Jak princ se svými průvodčími přijeli na záseku z trní, posekali to, svázali do otýpek a vložili na koně, co usnesli. Princ naložil dvanáct kop, komorník šest kop a Sudič tři kopy. Vydali se na další cestu a brzy spatřili, jak čaroděnice na pometle za nimi letí.

Napřed dohnala prince a pohltila ho s koněm a otýpkami, pak učinila komorníkovi podobně a pustila se za Sudičem, ale kůň ho rychle unášel, až v jedné dědině, vída jí za sebou, vjel do otevřené kovárny. Čaroděnice sedla na střechu a žádala kováře, aby jí ho vydal. Slíbil, ale jen tenkrát, až mu přes skřídlicu oblíže hambálky. Našla ve střeše díрку a lízala hambálky. Kovář skočil spěšně na hůru a přibil jí jazyk na hambálek, že sebou nemohla pohnout. Tu vyšel Sudič a vyhrožoval, že ju nepustí, až mu jeho známé vrátí. Čaroděnice vyplula prince i komorníka, ale nehýbali se — byli mrtví. Sudič se lekl, čaroděnice ta tam, ale kovář mu poradil, že tři sta mil

daleko je jedna studánka a v ní voda, kterouž, když je pokropí, oživnou. „Zatím je nech zde. — — —“

Sudič se vydal pro vodu. Za nedlouho potkal pastýře, který žalostně nařikal, že má strašný hlad. Sudič mu řekl: „Zabij si vola a upečeného sněz, máš po něm.“ Pastýř ustal nařikati, řka: „Dybych všech tři sta volů snědl, hladu bych nezahnal.“ Sudič si pomyslně, že by mu tento ovčák někdy prospěl, a pravil, aby těch tři sta volů snědl a s ním šel, což pastýř ochotně učinil. Po čase přijeli k jezeru, na břehu seděl člověk a nařikal, že má velkou žízeň. Sudič mu řekl: „Človče, vždyť sedíte u rybníka a tak máte čím žízeň zahasit.“ Ten ale vzdychl: „Ach, kdybych všechnu tu vodu vypil, žízně bych neuhasil.“ Sudič mu domluvil, aby vodu z rybníka vypil a s nimi šel, což on spěšně učinil.

Jedouce lesem spatřili člověka ustavičně mířit, ale nikde ničeho na dostřel. Sudič ho oslovil: „Nač človče míříte, dyz nic nevidíme?“

„Oj, já vidím tři sta mil odtud krásného ptáka sedět a rád bych ho zastřelil, ale nemohu, je to na střelu daleko.“

„Nech ptáka ptákem a pojď s námi?“ pobízel ho Sudič a on poslechl.

Když vyjeli z lesa, seděl jim u cesty člověk a plakal lítostivě. Ptali se ho po příčině a on pravil: „Nemůžu pomalu ani kroka učinit, nebo každý krok je na tři sta mil dlouhý.“ Sudič měl z toho velkou radost, slíbil mu

velkou odměnu, když mu svou rychlostí pomůže, aby je všechny pobral na záda a zanesl tři sta mil ke studánce, ze které každý oživne. Ochotně je vzal na záda, učinil krok a byli u studánky. Ta byla obsaděná silnou hlídkou, že nesměl k ní žádný bez dovolení králova.

Sudič šel ke králi a prosil o vodu. Král mu ji slíbil, jestli se svými lidmi sní tři sta volů, což ochotně slíbil, ale prosil, aby to spěšně připraveno bylo.

Volý se zabili, k jídlu připravili a Sudič se svými se pustil do jídla, ale málo by jim ubylo, kdyby pastýř vše neshltal.

Krále to mrzelo, vody mu nedal, až se svými vypije tři sta beček vína. Sudič ochotně přivolil. Ihned se otevřel sklep, sudy se válely na dvůr a Sudič se svými se dal do pití. Málo by zmohli, kdyby jim nepomohl ten, co u toho rybníku žíznul. Ten chodil od bečky k bečce a víno z ní lil do sebe, až nezůstalo ničeho.

Král vida to, zuril, vody nedal, až Sudič mu podá vody ze studně tři sta mil daleké. Slíbil to, učinit za hodinu. Podal nádoby tomu, co je sem donesl, a ten učinil krok a byl u studně. Nabral vody a pomyslně si, že má času dost, aby si odpočinul. Lehl si pod strom a usnul.

Sudič netrpělivě čekal a až hodina docházela, pravil střelci, aby se ohledl, kde s tou vodou je. Vyšel ze zámku, rozhlédl se a vidí ho spát pod stromem. Namířil,

střelil a srazil klobouk s hlavy, že pro-
cítнул. Vstal, učinil krok a vody donesl.

Tu král teprv dovolil Sudičovi oživující vody sobě nabrati. Mezi tím seznámil se Sudič s princeznou královskou a umluvili se spolu, že prchnou.

Sudič večer nabral vody a s princeznou prchl na zádech rychlonohého.

Když se to král ráno dověděl, hořel pomstou a vydal se s vojskem za uprchlíky. Sudič na útěku spatřil za sebou krále s vojskem a strachem blednul, ale ten, co vypil jezero a víno, učinil velké jezero, že pronásledovatele zdržel a oni daleko uběhli. Za nedlouho je vojsko dohánělo a úzkostí udělal ten, co tolik volů snědl, velké násypy a než se přes ně dostali, byl Sudič s ostatními za hranicemi, kde král už moci neměl.

Když Sudič ke kováři dospěl, vzkřísil vodou prince a komorníka, dojeli k začarovanému zámku a že tam už čarodějnice nebylo, odvezli všechny poklady sebou domů.

Přijeli šťastně domů. Král vystrojil velkou slavnost, při níž byl Sudič sezdán s princeznou a když její otec umřel, vrátila se s ním dom a Sudič se stal králem.

Chlapci.

Když knížepán Kroměřížský byl v zajetí (kardinál z Dietrichsteinů na Špilberku) dostal milost a měl býti propuštěn, když za výkupné dostaví se čtyřiaadvacet mužů. Obeslal poselství po statcích knížecích, že když by se čtyřiaadvacet mužů vybralo, za něho se obětovalo a vrátili by se ze žaláře, že je do smrti chlebem zaopatří. V ten čas zdržovalo se čtyřiaadvacet chlapců ze Záhoří v Javorníku, zbojníci a měli své manželky v okolních dědinách. Doslechli o poselství a uradili se, že, když nejsou doma jisti svými životy a svobody, půjdou za výkupné. Rozloučili se se svými a spěchali ozbrojeni obuchy a plachtami opásaní v zajetí. Když se představili za výkupné, kníže propuštěn před jejich zraky a oni zavření ve vysoké věže. Dlouho jich věznili, až se jim to omrzelo, nalezli lano, přerežali pilkou mřížve a první spustil se dolů. Lano bylo krátké, první se pustil z výšky dolů a polámal se. Naříkal. Druzí vytáhli lano, nadvázali provaz z plachet stočený a pustili se dolu, vzali kamaráda a utekli s ním. Tak ušli a vrá-

tili se domů. Na knížecí slib rozdělení po službách na statcích knížete a jednoho si nechal k osobní posluze.

* * *

Za času Ondráše byl v Osičku bohatý fojt, ale lakotný. Báł se chlapců, aby ho neobrali a pořídil si všude železné zápory. Jak jinde, i u něho odbývali se všechny muziky. O hodech přišel k muzice do Osička Ondráš se svými chlapci, žádal fojtvou o taneček, házeje muzikantům peníze a zpíval v přestávkách píseň:

„U našeho fojta, železná záporka,
aj cum, cum, aj cum, cum,
ty se mnou tancuj.“

„Vůz si ven vytlačte, koně zapřáhněte,
aj cum . . .“ a t. d.

„Klobásy na bidle, klobásy v komíně,
aj cum . . .“ a t. d.

Za té, co Ondráš s Fojtovou tančil, chlapci dle jeho písně brali, až všecko vybrali a odvezli. Po tanci se Ondráš poděkoval fojtové a odešel. Když po té fojtvá šla na komoru, přesvědčila se, že nebyli platné ani železné zápory a bylo všecko pryč.

* * *

Toho času chytli jednoho z těchto chlapců a v Olomouci odsoudili k smrti provazem. Když stál na popravišti, obrátil se k lidu a mluvil, že je nevinnen, řka: „Kdo tu ze

Záhoří, ať jde na Javorník z jara a která lípa se nejspíš zazelená, aby hledali u ní, že tam něco najdou.“ Hledali lidé, ale ničeho nenalezli, až jeden člověk z Chvalčova koupil v horách lípu starou za tolar, zapřáhl volky a jel nadělat z ní dříví a odvést. Lípu skácel, byla dutá, práchnivá a v ní mnoho peněz, šactva a zbrání, že místo dříví měl samého nálezu co vésti domů.

* * *

Zachovala se píseň, jak starý otec dává Ondrášovi napomenutí v několika verších :

1. „Zavolejte mi Ondráše,
keď slyší naučení,
keré já mu otec starý,
dávám při mém skončení.“
2. „Slyš Ondrášku, synu milý,
dobře sa mít budeš,
keď máš srdce jako zbojník,
peňazů nabudeš.“
3. „Přísáhej mi, synu milý,
že chceš ve všem věrný být;
přísáhej mi před pacholky,
že chceš nešťestí tajit.“
4. „Nevyzrazuj, neprozrazuj,
by sa ťa kdo pilno ptal,
by ťa mučil, by ťa trápil,
by ti smrť předpovídal.“
5. „Vem obušek, skoč za buček,
čekaj dobré přihody.“

Černokněžníci.

Jednou opatroval v Osíčku Fr. Oliva mladšího bratra, vyšli na pole, pohůnek jeden vedl koně na pastvisko a sváděl Frantu, aby s ním hnal. Tento poslal malého bratra domů, a odjel s kamarádem k lesu. Malý bratr zmátl si cestu a pustil se k horám. Večer byla po něm sháňka, ale nikde o něm slechu. Na třetí den našli ho po stopě v měkkém nánosu, vytlačené v hurách, za hromadou kamení ve spánku.

Otec ho vzal do náručí a když chlapec procitnul, vypravoval, že mu dva černí páni, co měli malého psička, donášeli jídlo a že si to kamení odstavili a vešli dírou do země, kde ještě našel mnoho opalků z draček.

* * *

Stařenka Zahradilová z Osíčka šla na travu na pole jménem „Malcová.“ Přišel k ní černokněžník, odstavil nedaleko vrbový chrást a ukazoval stařence velký poklad řka: „Tento poklad vyoře hospodář ze čtvrtého pokolení, ale musí mít čtyry vrané kobyly“.

Byl tam po čase mladý hospodář, čítal se ze čtvrtého pokolení, měl čtyry vrané kobyly, a chtěl poklad vyorat. Celedín vyvedl tři koně a zapřáhal, hospodář veda čtvrtého měl neštěstí. Kůň spadl s náspu a zlámal se. „Pokladu nevyorat“.

* * *

Jednou ukázal černokněžník ložisko soli domkaři z Loukova v Javorníku, aby si tam pro domácí potřebu chodíval, druhým směl dát zdarma.

Vedlejší sousedka chodívala pro sůl na póčku, ale nikdy neoplácela. Povadili se jednou obě ženy a vyčítali si, až ji ta domkařka vyčetla, že vypůčuje sůl od nich a nikdy neoplácí.

Jak došla zásoba. šel domkař do Javorníka pro sůl. ukázal se mu černokněžník řka: „Darmo deš, soli nedostaneš, že ju tvá žena chtěla mít oplacenu“.

Vodník u Bezuchova.

Za roboty pásivali se koně od večera do rána. To měli na starosti pohůnci a pacholci. Ujednali mezi sebou, že se každý doma pomodlí, než odjede. Pacholek „Bastrašný“, co sloužil u Zbornů, nikdy se nemodlil.“ Dověděli se to ostatní a nechtěli ho nikdy mezi sebe k ohni na pastvisku. Měl čtyři koně svázané na řadě a na jednom vždy spával. Jednou se k němu blížil ve spánku bílý muž na bělouši. Pacholci u ohně to pozorovali a jeden volal: „Bastrašný, ujeď! Esli neujedeš, neco se ti zlýho stane. Toč se k němu krénim koněm!“

Zatočil se k němu krajním koněm, ale ten se mu pořád blížil a rostl, až byl větší, než lípy na pastvisku. Pacholek se lekl a ujížděl k dědině. Přicválaje k dědině na rozhraní ke kříži, skočil a objal kříž. Tam se také zastavil i muž a řekl: „Dal ti čert nos.“ Zmizel a pacholek se po té modlival.

* * *

Za dávna bylo více pastvin a luk než včel; kde bylo víc trávy, tam se jelo. Jednou pásli na rybnících u lesa Dřevo-

hostického, spali na koních a měli je obrácené k lesu. Saksa byl na kraji a k půl noci spatřil, jak vychází z lesa velký pes, oči ohnivé jak talíře a bral se k nim. Zbudil chlapce, koně se toho polekali a všichni se pustili k dědině. To však stále za nimi. Poslední ztratil klobouk a ráno ho našel zmotaný v klubku.

* * *

Jednou přivedl koně pohůnek Jemelků první na pastvíska. Bylo mu smutno a ohlížel se po kamarádu. Spatřil na „kočičích hradech“ oheň, pomyslně si, že se tam jistě ohřívají a běžel tam. Nenašel žádného, jen plamének mdlé plápolal a že mu bylo zima, přikrčil se k ohni a ohřívával se. Když jej to nic nehřálo, dohněval se řka: „Co je to za oheň, dyž tepla nevydává“. Měl v ruce tři ohlávky, těmi oheň rozšlehal a šel domů. Ráno jda pro koně, šel na to místo, kde se ohřívával, ale nastojte: místo spáleniště spatřil peníze všeho druhu rozházené. Nabral plný klobouk a donesl dom.

* * *

Když se jednou sušily sena na hrubých lukách a bylo v kopcích, našli staříček jednu u potoka rozházenou. To se opakovalo tři noci. Sli hlídat, posadili se na vedlejší kopku s obuchem v ruce. Dlouho čekali, tu slyší v potoku pleskat a něco šlo ke kopce. Malý človíček vylezl na ni a zpíval:

„Svič, měsíčku, svič,
ať já mohu dobré boty šít.
Jestli svítit nebudeš,
dobré boty mítí nebudeš!“

Staříček se opatrně blížili, přitočili se ke kopce a obuchem po něm řali. Ten skočil s kopky k potoku, pak do vody a bylo ticho.

Staříček urovnali kopku a našli nový bot.

Dali si k němu ušit druhý; ale ten po celý život nosili a neroztrhali, co jim vodník ušil při měsíčku.

Ševcovina se mu omrzela, začal kramářit a navěšal u lávky, co se přes ní na lukách přechází, pentle na prodej. Děvčatům se líbili a obíraly si. Přišla k ním jedna hospodyň řkouc: že je to vodník. Jak to uslyšel kramář, sebral pentle, skočil do potoka a z nich byly samé žabince.

* * *

Zborníčkoví se jednou ztratili koně na pastvě a šel je hledat. U lesa pásala se pára pěkných koní podobných vlastním na vlas. Sedl na ně, dojel pro pluh a orat s nimi na obratích po dvě měřice; ale když chtěl orat na příky, nechtěli ani hnout, chomouty shodili a utekli. Do rána byly brázdy ty tam a pole nezoráno. Zborníčka

prý to mrzelo, že na ně nedal ohlávky z lýka vazového, měl by na chvíli dobrý potah.

* * *

Jednou nastalo velké sucho a vodníci se odstěhovali k Dřevohosticím. Jednou šel Výtažný od města k Rychlovu po silnici a tu se mu náhle namanul pěkný kůň. Řekl si: „Nač bych šel, dyž je tu kůň“! Sedl na něho a ujížděl. Jak silnice zatáčela k vodě, obracel se kůň ze silnice a Výtažný, dobrý jezdec, měl co dělat, aby ho udržel. Jak dojeli ke strouze, vzepjal se kůň a skočil s ním do vody. Výtažný se bránil, dostal se k břehu, ale vodník se mu vysmál. Výtažný mu řekl: „Podívej se na svůj krk, jak ho máš dořezaný“.

„A ty se podívej na svůj nůž, jak ho máš vyštěřbaný“.

Výtažný hledí na svůj nůž a měl ho jako pilka.

* * *

Jeden pacholek svázal koně, aby mu neutekli z pastvy a šel do lesa na jahody. Kde se vzal, tu se vzal malý pán, trhal s ním jahody a pacholek ho pozoroval. Měl na sobě zelený kabát, na hlavě gevírek*, na jedné noze kopyto a ze šosu mu kapala voda. Přišel na pacholka strach, skočil na

* Čepici s koženým štítkem.

louku, koně přiklusali k němu a on uháněl dom. Vodník se za ním smál.

* * *

Dyž se sena sušily, míval vodník u potoka rozvěšané pentle. Volal na děvčata: „Podte, vyberte si, dám bez peněz“. Která si pentle obrala a nosila, byla v jeho moci. Ty pentle byly sama tráva a šáší.

* * *

Když jeden pohánek odjížděl z luk, viděl při potoku malé prase, kvičelo. Myslíl u sebe: „Vezmu ho.“ Skočil s koně, chytil prase, vzal pod halenu a ujížděl dom. Ujeda kus cesty, viděl, jak koňovi teče z tlamy pěna; prase bylo velmi těžké a pustil je. Prase skočilo k vodě a chechtalo se.

* * *

Bylo to jednou ve svátek. Skála rozkázal pacholkovi zavést koně. Jak je vyváděl, domlouvali mu ostatní, aby nejezdil. Právil: „Dneska tam bude dobře, je jich tam málo“.

Jak se brodil přes potok, strhl ho vodník s koně do vody. Volal o pomoc. Oni naň křičeli, aby se chytl koňského ocasu, ale bylo už pozdě. Utopil se.

* * *

Přišel vodník k jednomu sedlákovi, prosil, aby ho zavezl na jiné místo, kde

jeho známý se zdržuje, že se s ním o to místo pobije.

Zaplátil dobře a ten ho vezl. Na cestě pravil vodník: „Jak přijedeme na most, skočím do vody a budu se potýkat o to místo. Můžeš se na nás dívat. Jak se ale zelené bubliny promění v červené, ujeď rychle, nebo je zle.“

Dojeli na most, sedlák se dívá, jak se voda válela a jak se barvila na červenou, práskl do koní a ujížděl domů.

Vodník silnější vyskočil na most a volal: „Dal ti čert nos, byl bych tě svezl, jak toho v té vodě.“

* * *

Myslivec šel lesem a kouřil z fajky. U potoka seděl človiček a ptal ho ohňa. Myslivec mu podával ohně, ten ho chmatl za ruku a táhl do vody. Zápasili dlouho spolu, až myslivec umdlával. Zpoměl si, že má v klobouku obrázek P. Marie Frýdecké a zvolal:

„P. Maria Frýdecká, buď mi pomocnou!“

Vodník se mu posmíval, že Ona nemá tak dlouhé ruky, aby mu pomohla. Myslivec ale nabral síly a vyšel z vody.

→←

Srdnatá dívka.

V jedné hospodě sloužila dívka, měla ženicha Jurku, měl ji velmi rád a chtěl, aby se brzo sebrali. Ona odpírala, že só ešče mladi, aby slóžili dál, peněz našetřili a potom že budú svoji.

„Milý Jiříku,“ — pravila — „dyby sme se sebrali v této chudobě, potom bysme měli hlad a nouzi, aji s dětmi. Chodili bysme po ptaní a lidé by říkali: Hle, mladí žebráci, mohli slóžit a dělat. Mě by bylo haňba.“

Jurka poslechl.

Za nepěkného povětrí ubytovali se jednou v hospodě vojáci. Dyž bylo po večeri, položil hejtman na stůl mēšec dukátů, řka: „Za městem je kopec, na něm šibenica a kolem ní březovú háj. Kdy mi věil donese březovou halozku z toho místa, dám mu ty peníze.“ Ostatní důstojníci přidali též, že bylo mnoho peněz, ale nikdo se nehlásil. Nejspíš prý se něco stane, když to jde o základku; pověřivý hospodský vypravoval, jak v jedné vesnici chodily dívky na přístku, přišli pacholci, složili se na pivo, ale žádná nechtěla proň jít, že chodník vedl přes ker-

chov k té hospodě. Tu hodil jeden bohaté synek pětku na stůl, řka: „To je pro tu, kerá púde!“ Jedna dívka vstala, vzala džbán a šla pro pivo.

Na zpáteční cestě vidí stát na jednom hrobě ženskó v plátně zamotanou. Dívka, jdouc kolem, strhla ji plachtu a utekla. Vra- zila s pivem do jizby a posmívala se jim, že ju chtěli postrašit a vypravovala, co se jí stalo. Všichni se zarazili, přišel na ně strach z té plachty a žádali dívku, aby to zanesla, kde to vzala, že půjdou s ní. Jak přišli na kerchov, klečela tam ešče ta bílá žena. Dívka jí nesla plachtu a jak ju po- dávala, žena jí utrhla hlavu.

V hospodě žádný nedýchal, všichni se báli; venku skučel větr, až hrůza. V ku- chyni slyšela dívka, co se vypravovalo a pomyslíla si: „Dybych já k té šibenici šla a peníze dostala, to by byl Jiří rád, že se možem sebrat. Dyť, kdo se pod ochranu Boží utíká, temu se nic nestane.“ Vzala růženec, pokropila se svćenou vodou, vešla do jizby a nabídla se, že půjde pro halouzku. Hejtman jí podal ruku a ostatní byli svědky.

Šla za město na kopec, ulomila z bříze halouzku a spatřila u šibenice koně uváza- ného a na něm mēch. Přišla blíž a poznala, že jsou to peníze a drahé věci nakradené. Odvázala koně a ujela na něm do města.

Lupiči ju stíhali, stříleli po ní, ale do- stala se šťastně zpátky. Sázku vyhrála a zbohatla, že si ju páni namlouvali, ale ona

zůstala Jurkovi věrnou. Zvěst o srdnaté dívce brzo se roznesla po kraji, každý ju chtěl vidět a mnohým se zalíbila. Chodil tam i hejtman zbojníků se svými a chtěl ju vylákat do své moci.

V neděli chodivala se pomodlit do ka- pličky v lesi. Jednou tam vešla a zamkla dvéře. Uslyšela kroky, mužský hlas a do- bývati se za ní. Po tichu ukryla se za ol- tářem. Poznala po řeči hejtmána zbojníků, jak pravil: „Dybysme ju dostali, nůž do ní!“ Druhý mu odpověděl: „Já bych jí hlavu utal.“ Dívali se do kaple a odešli, že tam nic nespatriili. Brali se do města k muzice. Večer si zbujníci namlouvali děvečku, vy- zradila je vojsku a když muzika nejvíc hrála, byli pochytáni a pověšeni. Přiznali se, že mají v lese sklep a v něm plno peněz. Poklady se našli, rozdělili je poškozéným a co zbylo dostala děvečka, provdaná za Jürku.

Smrt pohůnkem.

Byla jedna vdova, měla pět dětí, roz-
nemohla se a Pán Bůh na ňu poslal smrt.
Děti nařikaly, kam se podějí? Smrti bylo
dětí líto a vrátila se do nebe. Pán Bůh se
jí ptal: „Proč to udělalas?“ „Dyť to bylo
pláču, kdo jich užíví?“ odpověděla smrt.
„Dones z mořa kamínek a rozloupní ho!“
Smrt kamínek donesla, rozloupila a byl
v něm červíček.

„Kdo ho živí?“

„Ty, Pane Bože!“

„Tak bych aj ty děti uživil. Mnozí bo-
hatí lidé by se ich ujali a z mamony na-
dělali přátely, co by se dostali do nebe.
Na nich by se vyplnilo: Blahoslavení milo-
srdní, nebo oni milosrdenství dojdou. Žes
neposlechla, mosíš včil tři roky slóžit za
pohůnka.“

Smrt chodila po světě, po dědinách, po
gruntech, až přišla k sedlákovi, co měl moc
dětí a byl často nemocen. Přijal ji, řka:
„Jak je ti a čí?“ „Smrt, su z nebe!“ od-
pověděl pohůnek.

„Kolik ti let?“

„To-li, jak celé svět.“

Sedlák se tomu usmál a přijal ho a že
byl poslušný, měli ho všeci rádi. Jenom pa-

cholek se naň smékal, ale neodpovídal mu
a udobřil ho.

Jedno šil pohůnek s hospodářem na
pole sázet fazole, na sósedové roli praco-
vala chasa a postávala. Hospodář prohodil:
„Sósedova chasa nezaslózé oběda.“ „Štréčku,
pravil pohůnek „víte proč postávaji? Majó
špatné jídlo. Hospodári co lepšího sami sné-
díjó, chasi co nejhoršího, proto nemají chuti
dělat. Je to hřích. Tak ne u nás, co vy,
aj chasi, proto s chuti pracujeme.“

„Než neco mosím říct; náš pacholek
chodí za dívkó do chlívá, dává mu mlíko
a přileje do něho vody, aby hospodyň ne-
poznala. Dávno bych pověděl, ale bojím se,
že mě pacholek ublížé. Nemáme hřichy
tajit neb zamlčovát.“ —

Hospodář neřikal nic, číhal večír, viděl
pacholka vejít do chlívá a skulinó ve dve-
řích, jak pil mlíko z hrnka. Otevřel dvěře,
obořil se na pacholka: „Co tu děláš? Tož
tak, okrádat, máš hlad?“

Pacholek se rozpálil na pohůnka a ráno
řezaje sečku obořil se na něho, když česal
koně. Že pohůnek mlčel, rozlítíl se, kopnul
ho do nohy a boku, až se povalil na zem.

„Za to kopnutí tě Pánbu ztresce!“
klídně odvětil pohůnek.

Šil hospodári žalovat a ulehnul nemocen.
Pacholek vyšel na patro pro seno, probořil
se, spadl z kolně na vůz a zlomil si žebra
a nohu. Tak ho našel hospodář ležet bez

vlády. Pohůnek se vybral na zahradu, nabíral zelin, potloukl a přikládal pacholkovi, že ho uzdravil. Po té ho měli všeci rádi. Jednou koupila selka dětem na nové šaty, chválila, jak jim to svěčí, jak só nastrojené. Pohůnek se na to díval a říká: „Matko, to neděláte dobře, děti spravte podle stavu, a rekněte jim, že moséme šaty nosit za pokutu hřichu v ráji spáchaného a né se péšit.“

Sedlák poslóchal, řeč se mu lóbila a dodal: že si nechá ušit nové boty.

„Stréčku, nedávěte si ich ušit. Už ich nesederete!“

„Proč?“ ozval se hospodář.

„Umřete brzo!“ Pohůnek se přiznal, že je smrt, proč slóžil u něho tři roky a že včil odejde.

Sedlák ulehl, nechal se zaopatřit s Pánem Bohem, uspořádal dům a umřel.

Pohůnek se ztratil.

Obr.

Byl jeden král, měl tři syny marnotratné a nikdy jich netrestal. Jednou se vraceli k městu, unavení lehli do chládku a poslóchali nedaleko dva nádeníky hovořit o bídě, že den za dnem pracují, a že jim nestačí, že dró bídu. Jak odešli z pola, pravil nejstarší princ: „Pustme se do světa zkusit bídu!“ Dohodli se, vrátili se k otcí a prosili jej, aby směli do světa. Král svolil, dal jim koně a peněz. Princové se rozloučili s králem, jeli světem rozmarně žijíce, ale bídy nezkusili, neviděli nikde a rozmrzeli vraceli se dom pustým lesem. Cesta se jim ztratila, zbloudili. Jak nastal večer, bylo jim chladno a hlad je trápil. Nanesli mechu, uvázali koně ke stromu a chtěli si odpočinout, ale spánek nešel. Povídali si, jaký rozdíl je doma a zde. Ráno vylezl nejmladší na strom, viděl kraj lesa a vhodil kloboukem v tu stranu. Vyšli na role, tam byl hon. Všeci lidi z jedné dědiny nadháněli obrovi zvěř. Obr běhal, chytal ovce a házel do hluboké jámy. Když ho lidé prosili, aby jim to nedělal, chytal

srnce, zajice a uhlídl též tři prince. Nechal všeho, běžel k nim o tři zdechy a zahučel na ně, až se otrásal les.

„Co vy tu hledáte!“

Nejstarší odpověděl: „Jdeme světem zkusit bídu, ale nemohli sme ju najít.“

„Podťe se mnó, u mě ju zkuséte!“

Popadl srnce, otáčel jim a hnal tři prince před sebou k jámě, tam je pochytil, poházel do ní a skočil za nimi. Bylo tam hromadu drýv v jednom kótě, mnoho kozí a ovcí v jiném, v třetím lože a ve čtvrtém ohniště. Poručil princům složit oheň. „Keré ste néstarší?“ „Já!“ ozval se princ. Obr ho popadl za krk, stískl, vyslékl mrtvého, nastrčil na rožen a upečeného snědl. Bratří s hrůzou se na to dívali a nosili dříví k ohni. Po chvíli snědl i druhého, že zůstal nejmladší. Nasycený obr převalil se na lože a usnul tvrdo a chrápal, že by čtyři trubače přehlušil.

„Jak vylézt?“ pomyslil si utrápený princ. V té spatřil u lože dlouhé kopí, ostré na konci, přibral se k loži a vypíchl obrovi obě oči. Kopí odhodil a ukryl se mezi ovce.

Obr skočil, křičel bolestí a vztekem: „Počké ptáku, šak já ti dám, roztrhnu tě jak žábu.“ Běhal po jezkyňi hledaje prince, pak vyhazoval ovce jednu po druhé, aby ho dostal. Princ chytl se jedné ovci za nohy

a obr nevěda vyhodil ho ven. Přiběhl k jámě a smál se obrovi, že ho ztrestal.

„Počké, neutíké, dám ti prstýnek na památku!“ volal obr. Vyhodil prstýnek, princ nastrčil si ho na prst, ale obr v té byl z jámy venku a volal:

„Prstýnku, kde si?“

„Tu su!“ ozval se prstýnek pokaždé a ulekany princ nemohl ho z prstu svléknót. Tak běhal po lesi a obr za ním, ale narážel na drva. Až doběhli k vodě, ukósl si princ prst, zahodil a přeploval vodu.

Obr našil prst a volal za ním: „Hádě, rač ukósl prst, než se dáš chytnót. Tož běž dom, požaluj maměnce, žes viděl bídu.“

Princ poptávaje se lidí přišel dom a vypravoval o bídě.

Rytíř králem.

Byl jednou jeden rytíř, měl syna Jiříka. Jak dorostl, poslal ho do škol a dobře se učil. Jednou přijel na svátky a ráno vstávaje spatřil na okně slavička křičet a křídélkama třepotat, že se tomu rodiče divili, řkouce: „Co chce?“

„Já vím, co chce“, odvětil Jiřík, „ale bojím se říct“. Prchlivý otec nahněván poručil, aby to oznámil. „Otče, slaviček křičí: „Že budu pánem, otec bude držet koflík s vodó k mytí a matka ručník k utření“.

„Abych já byl твоjim sluhou?“ obořil se naň otec. Vzal chlapce, zanesl k vodě a hodil ho do ní.

Jiřík znal plavat, držel se dlouho na vodě, až ho našli rybáři chytající ryby jednomu pánovi na stůl. Tam ho dovedli a že uměl číst a počítat, přijal ho pán do služby.

Nedaleko bydlel král, lítali mu na okno tři krkavci a pokoja nedali. Udělal jednou hostinu a sezval panstvo. Jiřík přijel též se svým pánem. Jak byli za stolem, přiletěli tři krkavci a křičeli. Král

